

ใบอนุญาตถูกพักใช้ ... เพราะไอ้อวดสรรพคุณ (ยา) เกินจริง !

การโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณของยาหรือผลิตภัณฑ์อื่นที่ใช้รักษาหรือบรรเทาอาการเจ็บป่วย รวมทั้งช่วยให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงนั้นมิให้เห็นอยู่เสมอ แต่การโฆษณาที่เกินความจริง ไม่อยู่บนพื้นฐานข้อมูล ที่ถูกต้องเชื่อถือได้ ผู้โฆษณาอาจมีความผิดตามกฎหมาย และหากผู้ที่โฆษณาเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านการแพทย์หรือ การสาธารณสุขด้วยแล้ว อาจส่งผลให้ผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอีกด้วย

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้ เป็นเรื่องของผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ และเป็นเภสัชกรประจำร้านขายยา (ผู้ฟ้องคดี) ได้โฆษณาไอ้อวดสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ยาน้ำสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ อาหารเสริมในการบรรยายให้กับผู้เข้าร่วมสัมมนาของบริษัทขายตรงว่า ชื่อของยาน้ำ หมายความว่า ยืนยาวเป็นนิรันดร์ กินแล้วอายุยืนยาว ชะลอความแก่ เป็นยาอายุวัฒนะ กินแล้วปรับสมดุลของห้าธาตุ มีพลังชีวิต โรคทุกโรคหายหมด กินดีทุกโรค และผลิตภัณฑ์อาหารเสริม มีสรรพคุณกินเข้าไปได้ครบทุกอย่าง เป็นยาอายุวัฒนะ

ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (สภาเภสัชกรรม) มีคำสั่งให้พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรของ ผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา 1 ปี เนื่องจากการโฆษณาผิดลักษณะ ไอ้อวดทำให้ผู้ฟังหลงเชื่อและไม่มีข้อมูลทางวิชาการอ้างอิง อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการฟังความข้างเดียว เป็นการตัดต่อเทป การบรรยายใส่ร้ายผู้ฟ้องคดี และเป็นการบรรยายในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงนำคดีมาฟ้อง ขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตดังกล่าว

การที่ผู้ฟ้องคดีได้บรรยายสรรพคุณดังกล่าว ถือเป็นการไอ้อวดสรรพคุณยาอันเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 หรือไม่ ? ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้ห้ามมิให้โฆษณาขายยาในลักษณะเป็นการ ไอ้อวด สรรพคุณยาหรือวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของยาว่าสามารถบำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยได้ อย่างศักดิ์สิทธิ์หรือหายขาด หรือใช้ถ้อยคำอื่นที่มีความหมายเดียวกัน หรือแสดงสรรพคุณยาอันเป็นเท็จหรือเกินความจริง หรือแสดงสรรพคุณว่าสามารถรักษาหรือป้องกัน โรคหรืออาการของโรคที่รัฐมนตรีประกาศได้ (มาตรา 88 (1) (2) (8)) และการโฆษณาขายยาทางเครื่องขยายเสียง ทางฉายภาพหรือทางสิ่งพิมพ์นั้น จะต้องได้รับอนุมัติข้อความ เสียง หรือ ภาพที่ใช้ในการโฆษณาจากผู้อนุญาตเสียก่อน (มาตรา 88 ทวิ (1) (2)) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ยังห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพหรือสรรพคุณของอาหารอันเป็นเท็จหรือเป็นการ หลอกลวงให้เกิด ความหลงเชื่อโดยไม่สมควร และการโฆษณาจะต้องได้รับการตรวจพิจารณาจากผู้อนุญาต (มาตรา 40 และมาตรา 41)

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การบรรยายโฆษณายาน้ำสมุนไพร โดยมิได้ให้ความรู้หรือข้อเท็จจริง ทางวิชาการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสุขภาพตามแนวทางแพทย์ทางเลือกด้วยสมุนไพร แต่เป็นการ ไอ้อวดสรรพคุณยา หรือวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของยาว่าสามารถบำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยได้อย่างศักดิ์สิทธิ์ หรือหายขาด และมีลักษณะเป็นเท็จหรือเกินความจริง และเป็นโรคหรืออาการของโรคที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขประกาศห้ามโฆษณา เป็นการบรรยายโดยใช้เครื่องขยายเสียงและฉายแผ่นใสโดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็น ความผิดตามมาตรา 88 (1) (2) และ (8) ประกอบมาตรา 88 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510

ส่วนการบรรยายเกี่ยวกับอาหารเสริมที่มีลักษณะเป็นการ โฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพหรือ สรรพคุณ โดยไม่มีข้อมูลทางวิชาการที่อยู่บนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์หรือการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับและมีการเผยแพร่ อันเป็นการหลอกลวงและจงใจให้ผู้ฟังหลงเชื่อและตัดสินใจซื้อไปรับประทาน ซึ่งมีลักษณะเป็นเจตนาชัด มิใช่เป็นการ ให้ความรู้หรือข้อเท็จจริงทางวิชาการ ทั้งยังเป็นการโฆษณาเพื่อประโยชน์ทางการค้าทางเครื่องขยายเสียงโดยไม่ได้รับ อนุญาต เป็นความผิดตามมาตรา 40 และมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

เมื่อผู้ฟ้องคดีบรรยายว่าตนเป็นเภสัชกร เป็นนักวิชาการที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก และแนะนำสรรพคุณยาสมุนไพรในลักษณะโอ้อวดสรรพคุณในลักษณะดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นการใช้วิชาชีพเภสัชกรเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและชักจูงผู้ฟังให้หลงเชื่อการใช้ยาแผนปัจจุบันและหันมาใช้ยาหรืออาหารเสริมที่ผู้ฟ้องคดีแนะนำ อันเป็นการกระทำที่ผิดข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งเภสัชกรรม พ.ศ. 2538 จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีไม่รักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเภสัชกรรมตามที่ข้อบังคับดังกล่าวกำหนดไว้

เมื่อผู้ฟ้องคดีกระทำผิดจริง และมีลักษณะซ้ำซากหลายครั้งต่อเนื่องเป็นเวลานาน เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ และก่อให้เกิดความเสียหายกับบุคคลจำนวนมาก การพักใช้ใบอนุญาตเป็นเวลา 1 ปี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 689/2555)

คดีนี้นอกจากจะเป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรว่า จะต้องรักษาจรรยาบรรณโดยการรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพในระดับที่ดีที่สุด และจะต้องไม่ใช้วิชาชีพของตนเพื่อจูงใจ ชักชวน หรือให้คำรับรองที่เป็นเท็จหรือเกินจริง อันจะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นเสียหายแล้ว ยังเป็นข้อเตือนใจแก่ประชาชนทั่วไปว่า ในการเลือกซื้อเลือกใช้ยาหรือผลิตภัณฑ์ใดๆ นั้น ควรที่จะระมัดระวังในการรับข้อมูลจากสื่อต่างๆ โดยต้องศึกษาข้อมูลให้ชัดเจนจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ด้วย เช่น การสอบถามจากแพทย์โดยตรงหรือการอ่านเอกสารที่เชื่อถือได้ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อจะได้ยาหรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตครับ !

นายปกครอง